

KARGU KARLA

*Ole kuss,
las ma kõnele*

Toimetaja Piret Ruustal
Küljendaja Erje Hakman
Kujundaja Kaspar Ehlvest

Autori tänu pälvivad:

Torontos Tartu College'i juures tegutsev Eesti Õppetöö Keskus, kelle majanduslikul toetusel valmis selle raamatu käsikiri.

Kanada eestlaste häälekandja Eesti Elu, kes andis Kargu Karlale eluõiguse.

Ülalmainitud ajalehe lugejad, kes enda üle südamest naersid, arvates, et nali käib naabrite kohta.

© Autor ja kirjastus Argo, 2016

www.argokirjastus.ee

ISBN 978-9949-527-90-8

Trükitud trükikojas Print Best

Sisukord

Selgituseks	7
Sisse juhatus	9
Vananemisest	11
Aridus	23
Poliidika	28
Samm-sammult läbi tähtraamatu	41
Ema keel	84
Vanarahva tarkust	127
Noorerahva suuremat tarkust	141
Nipet-näpet	186

Selgituseks

Hea lugeja!

Mul on natuke piinlik, et ma end üldse asjasse segan, aga ma pole kindel, kas Karla ise oskab või viitsib teile kõike ära seletada. Olen ettevaatlik inimene ega taha süüpinki sattuda, kui miski selles raamatukeses ei meeldinud. Ei ihalda ka loorbereid, kui miski meeldima juhtub. Nii kiitus kui laitus kuulub jäägitult Karlale.

Siin Toronto linnas, kus ma olen veetnud kaaluva osa oma elust, valitseb arusaam, et mina olen sellise tüübi nagu Kargu Karla ellu kutsunud. Minus nähakse tema loojat. Puht juriidiliselt võib selline väide isegi paika pidada, kuid tegelikult on asi vastupidi – Karla on minu looja. Tema on minu kui kirjamehe ellu kutsunud. Seda pole just kerge seletada, kuid ma üritan.

Olen sündinud ja üles kasvanud ühes Eestimaa kõrvalises maakolkas. Koduküla on ajaloosündmuste käigus kadunud, hoolimatult hävitatud nagu paljud teised meie rahvuslikud põhi-väärtused.

Selles külas Kargu Karla nimelist inimest ei elanud. Küll elas seal aga palju temataolisi värvikaid tüüpe, üks karlam kui teine. Nemad andsid mulle edaspidiseks eluks kõik põhilise. Ma veetsin nende keskel vähem kui viiendiku oma senistest elupäevadest, kuid see ajajärk istutas minusse midagi, mida järgmised neli viiendikku pole suutnud kustutada. Tänu nendele olen jäänud eestlaseks ja lähen sellena hauda.

Kargu Karla sündis 2003. aasta novembrikuus üsna eaka mehena. Ta pole vahepeal vananenud ega noorenenud. Karla on eatu ning ajatu. Ta on ülilihtne ja üliaus eesti talumees. Oma mõtteid hakkas ta kirjas avaldama Kanada eestlaste häälekandja Eesti Elu joone all ehk kalendrisabas, nagu ta ise ütleb, ja teeb

seda aeg-ajalt ikka veel. Tal on kange tahtmine ka sinuga vestelda. Ma ei nõua, et sa teda armastaksid, kuid palun, võta teda tõsiselt. Ka siis, kui ta nalja viskab. Minu jaoks on Karla eesti terve talupojamõistuse sümbol. Selliste Karlade najal püsis sõjajaelne Eesti Vabariik.

Võta ka minu lausunud sõnu tõsiselt, hea lugeja! Nüüd jätan teid Karlaga kahekesi. Lootuses, et ehk saate sõpradeks.

Eerik Purje

Sisse juhatus

No tere siis kah, Eestimaa poeg vai tütar, kes sa ka juhtud olema. Mina olen Karla ja tahan sinuga kõnelda. Ei, vabandust, ma ei taha sinuga kõnelda, ma tahan sulle kõnelda. Sina ole kuss ja kuula. Kui sina akkad vasta kõnelema, siis on mul varsti mõtlemise niit sassis nigu ema lõngakera kassi käes. Olen'd-ole kenaste kuss, las ma kõnelen.

Vata mina elan siin kaugel Kanaadamaal ja olen nii vana inime, et mul ei ole enam kellegagi juttu puhuda. Kõik eesti soost sõbrad on kas ära surd vai nii äbarikuks jäänd, et nendega pole miskit kõnelda. Ei putu enam kellegagi kokku kah. Alguses ma kasutasin kavalust ja rääkisin seitungisaksad uimaseks, et lubavad mul lehes kirjutada. No eks nad antsidki mulle tagumise külje peal surmakuulutuste vahel nii palju ruumi, et sain oma isikliku kalendrisaba ülesse seada. No selle kaudu ma ikke oitsin tükk aega vanade sõpradega kontakti. Aga nüid akkab sedasi minema, et varsti pole neist enam lugejaid kah. Mõni veel püiab praalida, et temal küll sant silmanägemine, aga selle eest jälle kõva kõrvakuulmine.

Aga sina oled noor inime ja ajad sedasama eesti asja, mis minagi olen eluaeg ajand, ainult nüid on sel asjal muidugist teistmoodu nägu, minusugune ehk ei tunne seda äragi. Aga sinule on ehk õpetlik vahel minutaolist ivake kuulata. Ega mu tolk siis veel nii tohletand kah ei ole, et kõlbab ainult endale oida.

Ma annan sulle enda kohta ivake inhvurmatsijooni, et sul oleks kergem mõnest asjast aru saada. Mina olin Pätsu aegsel Eestimaal põllumees. Pidasime Kataga kahekeste oma Punnpabula talu. See oli veike asunikutalu, anti mu õntsale isale selle eest, et ta vabaduse sõjas kõvaste polssevikke parkis ja landesveerile kah lajatas. Ära akka küsima, kus kohas see talu oli. See on ammu maatasa tehtud, mis tast enam kõnelda. Ütleme, et oli Mati

maakonnas, Vaka vallas ja Külimitu külas. Ühegi kaardi pealt sa seda ülesse ei leia.

Elasime seal ilusat elu, arisime põldu ja kasvatasime lapsi. Sõda tuli peale ja siis taheti mind mitmesse võerasse kroonusse sõdima panna. No ma sain ikke sõrad vasta ajada. Aga nelja-kümne neljandal läksid need asjad ikke nii niruks, et jätsin talu Kata oolde ja läksin koos naabripoisi Kustaga peris vabatahtlikult Sinimägedesse. Kuda seal need asjad lõppesid, seda sa juba tead. Igatahes saime mõlemad Eestimaalt tulema ja jõutsime lõpuks oma peredega siiasamasse Torontu linna.

Kusta ja Viiu olid kaua aega ainukesed, kellega ma veel läbi käisin ja vanadest aegadest kõnelda sain. Nüüd on mõlemad küll veel elus, aga nii vaimu kui ihu poolest väsind. Oleme Kataga kahekeste jäänd. Lapsed on kaugel, ilma pidi laiali, elavad oma elu, neid ma peaaegu ei näegi. Kusta poeg Ärman on veel ainuke inime, kelle abiga ma teada saan, mis ilmas sünnib. Seda poissi ma õnnistan. Ise aritud inime, aga näe, ei pea paljuks minu vanamehega kõnelda ja ilma asjasi arutada. Oma lapsed on ta samasugusteks kasvatand.

Mul on natuke äbi oma kehavõitu kirjutamiseviisi pärast, aga küll sa ikke aru saad, kui pingutad. Ma olend seda kooliaridust nii äbemata vähe saand ja neid uuemaid sõnu ma kah ei tea. No Ärman õpetab küll, aga mõni läheb ikke vanainimese käes viltu.

Ma kirjutan sulle jupikaupa, panen vahel täрни vahele, siis tead, et väsisin ära ja otsin uut mõtet. Eks sul ole sedasi kergem lugeda kah, iga tärn nigu aigutamise koht.

Kuule, sest peaks ju alustuseks küllalt olema. Kokku me vist elus kunagi ei saa. Minust Eestimaale sõitjat enam ei ole. Sina võid ju ilma pidi ringi lipates kunagi Torontust läbi põigata küll, nigu paljud teised on põigand, aga ega sul nii palju aega ei leidu, et minusugune kõbi ülesse otsida. Ea, kui loedki. Ütleme, et oled nüüd sisse juhata tud. Kui tüdined lugemisest, eks juhata end ise jälle välja.

Kargu Karla